

2 จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์โดยลำพังตนเอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 823
1167

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1539/2514 นายฉัฐ เศรษฐบุตร ผู้ร้อง
หน้า 1284 นายสนอง ตู้จินดา ผู้คัดค้าน
ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดร้องขอให้ศาลพิพากษาให้การประชุมใหญ่วิสามัญของบริษัท
ตกเป็นโมฆะ ไม่มีผลใช้ได้ตามกฎหมาย และให้เพิกถอนการแต่งตั้งกรรมการของบริษัทซึ่ง
ได้รับแต่งตั้งโดยมติของที่ประชุมใหญ่นั้น ต่อมาปรากฏว่ากรรมการชุดที่ผู้ร้องขอให้เพิกถอนได้
ลาออกไป คำร้องที่ขอให้เพิกถอนการแต่งตั้งกรรมการย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาต่อไป
และเมื่อกรรมการชุดใหม่ซึ่งที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้มีมติแต่งตั้งได้ลงมติรับรองและให้สัตยาบันการ
กระทำของกรรมการชุดเก่าตามที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติมอบอำนาจให้แล้ว มติของที่ประชุม
ใหญ่วิสามัญซึ่งแม้จะผิดระเบียบก็เป็นอันใช้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
1167 คำร้องที่ขอให้เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาต่อไป
เช่นเดียวกัน ศาลขอที่จะสั่งจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1309/2515 นายสุภชัย ชัยวัฒนารุ่งเลิศ โจทก์
หน้า 1057 บริษัทเอสดี เชนเนอรัลคอน- จำเลย
แทรกเตอร์ จำกัด
กรรมการผู้จัดการของบริษัทจำกัดลงนามในสัญญาจ้างแรงงานในฐานะเป็นผู้แทน
บริษัทโดยมิได้ประทับตราของบริษัท แม้ว่าตามข้อบังคับของบริษัท กรรมการผู้จัดการลงลาย
มือชื่อในสัญญาต้องประทับตราสำคัญของบริษัทด้วยจึงจะผูกพันบริษัท แต่เมื่อปรากฏว่าบริษัท
ได้ยอมรับเอาผลงานที่โจทก์ทำให้จนมีการชำระค่าจ้างกันเรียบร้อยแล้ว บริษัทจะ
ต้องผูกพันและรับผิดชอบตามสัญญานั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1950/2515 นายเชอรี เสนา โจทก์
หน้า 1400 บริษัทมาบลกุล จำกัด กับพวก จำเลย
กรรมการผู้ทำสัญญาในฐานะผู้แทนของบริษัทจำกัดซึ่งเป็นนิติบุคคล ไม่ต้องรับ
ผิดชอบเป็นส่วนตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 304/2518 บริษัทสิงคโปร์ลิ้มเต็กหลี (ไทย) โจทก์
จำกัด
หน้า 262 นายเสถียร อมรินทร์โรวาท
กับพวก จำเลย

บริษัทจำกัดทำสัญญารับซื้อฝากที่ดินจากจำเลย โดยกรรมการผู้จัดการลงชื่อและประทับตราในสัญญา ครานั้นเป็นตราตำแหน่งผู้จัดการใช้ในการรับส่งสินค้าทั่วไป เป็นคนละดวงกับที่บริษัทจดทะเบียนไว้ ดังนี้ เป็นการผูกพันบริษัท บริษัทฟ้องจำเลยตามสัญญานั้นได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1235/2518
หน้า 2056

บริษัทธนการ จำกัด
บริษัทพัฒนวิศณุ จำกัด

โจทก์
จำเลย

กรรมการบริษัทลงลายมือชื่อในสัญญาจ้างทำของโดยมิได้ประทับตราของบริษัทตามข้อบังคับ แต่ได้ปฏิบัติตามสัญญาตลอดมา สัญญานั้นผูกพันบริษัท ถึงแม้จะมีได้ปิดอาคารแสดมปีเพราะสัญญาจ้างทำของไม่ต้องทำเป็นหนังสือคู่สัญญาเช่าซื้อ

คำพิพากษาฎีกาที่ 64/2520
หน้า 32

บริษัทบางกอกมอเตอร์เวคส์
จำกัด
พ.ต.ต.สงกรานต์ อุดมสิทธิ

โจทก์
จำเลย

กรรมการบริษัทจำกัดเป็นผู้แทนบริษัทมอบอำนาจให้ผู้อื่นลงชื่อในสัญญาเช่าซื้อแทนบริษัทได้ ไม่อยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 801 ที่จะตั้งตัวแทนช่วงต่อไม่ได้ มาตรา 1167 หมายความว่าความถึงความรับผิดชอบเช่นกรรมการจะต้องมีส่วนตัวหรือไม่

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1448/2520

กรมสรรพสามิต
บริษัทกรุงเทพเศรษฐพรธรณ จำกัด
กับพวก

โจทก์
จำเลย

กรรมการผู้จัดการบริษัทจำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อในสัญญาเป็นผู้ค้าประกันประทับตราของบริษัทจำเลยที่ 2 เห็นได้ชัดว่ากระทำในฐานะกรรมการผู้จัดการซึ่งเป็นตัวแทนเจ็ดของจำเลยที่ 2 มิใช่กระทำในฐานะส่วนตัว และยังปรากฏว่าจำเลยที่ 2 ยอมรับรองการทำสัญญาดังกล่าวของกรรมการผู้จัดการ จำเลยที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบตามสัญญา แม้ข้อบังคับของจำเลยที่ 2 จะมีว่ากรรมการจะต้องลงนามร่วมกัน 2 คนจึงจะทำการแทนบริษัทได้ ก็เป็นเรื่องการจำกัดอำนาจกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนของบริษัท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 75 อันเป็นคนละกรณีกับการกระทำโดยทางตัวแทน

มาตรา 1168

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1141/2502

หน้า 1371

นายฉวี โกมลภิติ

บริษัทยูไนเต็ดมอเตอร์เวคส์

จำกัด กับพวก

โจทก์

จำเลย

โจทก์เป็นประธานกรรมการบริษัทจำเลย และเป็นเจ้าของที่ดินและตึกซึ่งบริษัทจำเลยเช่าอยู่ โจทก์ได้ทำสัญญาจะขายที่ดินและตึกที่บริษัทจำเลยเช่าให้แก่ผู้อื่นโดยมีเงื่อนไขเป็นสาระสำคัญว่า โจทก์รับรองจะให้บริษัทจำเลยออกจากตึก และให้ผู้ซื้อเข้าครอบครองภายใน 3 เดือนนับแต่วันทำสัญญา ถ้าโจทก์ไม่สามารถปฏิบัติได้โจทก์ยอมให้ผู้ซื้อปรับ 160,000 บาท โจทก์ได้แจ้งให้บริษัทจำเลยทราบแต่เพียงให้ออกจากที่ดินและตึกภายใน 3 เดือน ครั้นก่อนครบกำหนด 3 เดือนเพียง 1 วัน โจทก์จึงได้แจ้งให้บริษัทจำเลยทราบว่า ถ้าโจทก์ส่งมอบที่ดินและตึกให้แก่ผู้ซื้อไม่ได้ตามกำหนด โจทก์จะถูกผู้ซื้อเรียกค่าเสียหาย ดังนี้ ถือว่าโจทก์ผู้เป็นประธานกรรมการบริษัทจำเลย มีหน้าที่จะต้องใช้ความเอื้อเฟื้อสวดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 โจทก์กลับปกปิดความจริงเรื่องที่จะต้องถูกผู้ซื้อเรียกค่าเสียหาย เพิ่งแจ้งให้บริษัททราบต่อเมื่ออีก 1 วัน จะต้องถูกผู้ซื้อปรับ การกระทำของโจทก์เป็นการจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผิดวิสัยบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวังจะพึงปฏิบัติ ทำให้บริษัทจำเลยและผู้ถือหุ้นทั้งหลายต้องเสียหาย โจทก์จะนำผลแห่งความละเมิดของตนมาฟ้องร้องเรียกเบี้ยปรับที่โจทก์ต้องเสียแก่ผู้ซื้อไปจากบริษัทจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1852/2517

หน้า 1379

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

นายอารีย์ ลิพนันท์ กับพวก

บริษัทจำเลยที่ 3 ซึ่งกระแสไฟฟ้าของโจทก์แล้วไม่ชำระราคา โจทก์จึงงดจ่ายกระแส

โจทก์

จำเลย

ไฟฟ้าให้ จำเลยที่ 2 เป็นประธานกรรมการบริษัทจำเลยที่ 3 แจ้งแก่โจทก์ว่าบริษัทไม่มีทรัพย์สินอะไร จำเลยที่ 2 รับรองจะชดใช้ค่ากระแสไฟฟ้าที่ติดค้างให้ ขอให้โจทก์จ่ายกระแสไฟฟ้าให้ เพื่อบริษัทจำเลยที่ 3 จะได้ดำเนินกิจการเหมือนแร่อต่อไป และให้ถือเป็นเรื่องส่วนตัวของจำเลยที่ 2 โจทก์จึงจ่ายกระแสไฟฟ้าให้ตามคำรับรองของจำเลยที่ 2 ดังนี้ จำเลยที่ 2 ต้องรับผิดชอบชำระหนี้ค่ากระแสไฟฟ้าให้โจทก์ด้วย

กรรมการอำนวยการซึ่งได้รับมอบให้จัดการบริษัทคือผู้จัดการตามมาตรา 1164 กรรมการบริษัทที่ไม่ใช่ผู้จัดการและไม่มีหน้าที่จัดการธุรกิจของบริษัท ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้จัดการในกรณีจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้บริษัทเสียหายอันมิใช่สาเหตุโดยตรง หากกิจการนั้นเป็นการจัดการธุรกิจของบริษัทซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้จัดการและมีได้อยู่ในข้อใดข้อหนึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 ซึ่งกรรมการทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน

มาตรา 1169

คำพิพากษาฎีกาที่ 1680/2520

นางสาวสงวน คำจิม

โจทก์

นายประเมิน คำจิม กับพวก

จำเลย

กรณีความผิดที่ได้กระทำต่อนิติบุคคลซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 5 (3) บัญญัติให้ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคลเป็นผู้ฟ้องคดีแทนนั้น ถ้าผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ เหล่านั้นกลับเป็นผู้กระทำความผิดต่อนิติบุคคลนั้นเสียเอง ก็เป็นที่เห็นได้ชัดว่าผู้กระทำความผิดจะไม่ฟ้องคดีแทนนิติบุคคลเพื่อกล่าวหาตนเองเป็นแน่ เมื่อเป็นดังนี้บรรดาผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นซึ่งมีประโยชน์ได้เสียร่วมกับนิติบุคคลนั้นย่อมได้รับความเสียหาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1169 ก็ได้บัญญัติไว้ว่า ถ้ากรรมการทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทและบริษัทไม่ฟ้องคดี ผู้ถือหุ้นคนใดคนหนึ่งฟ้องคดีได้ ดังนี้ โดยนิตินัยย่อมถือได้ว่าผู้ถือหุ้นเป็นผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 (2) ประกอบด้วยมาตรา 2 (4) (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 1742/2503 ประชุมใหญ่)

คำพิพากษาฎีกาที่ 53/2521

นางยุพดี คำจิม

โจทก์

นายประเมิน คำจิม กับพวก

จำเลย

ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคลที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้ฟ้องคดีแทนนิติบุคคลกลับกระทำความผิดต่อนิติบุคคลนั้นเสียเอง ผู้กระทำความผิดย่อมไม่ฟ้องคดีแทนนิติบุคคลเพื่อกล่าวหาตนเอง ดังนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นย่อมได้รับความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1169 ก็ได้บัญญัติให้ถือหุ้นฟ้องคดีได้ หากกรรมการบริษัทจำกัดกระทำความผิดยกยอทรัพย์บริษัท ทำให้เกิดความเสียหายและบริษัทไม่ฟ้องคดีดังนี้ โดยนิตินัยย่อมถือได้ว่าผู้ถือหุ้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) มีอำนาจฟ้องคดีได้ตามมาตรา 28 (2) (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 1742/2503 ประชุมใหญ่)

หมายเหตุ มาตรา 1170 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

ประชุมใหญ่

มาตรา 1172

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 111/2521
หน้า 102

นางสาวอำไพศรี ตรงวงศาารกุล
นายพิชิต จุลอริวงศ์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

โจทก์เป็นประธานกรรมการของบริษัท จึงเป็นประธานการประชุมใหญ่ เมื่อไม่มี
ข้อบังคับของบริษัทกำหนดเป็นอย่างอื่น เมื่อประธานบอกเลิกประชุม การประชุมก็สิ้นสุดลง
กรรมการอื่นประชุมต่อไปโดยไม่นัดประชุมใหม่ โดยบอกกล่าวก่อนตามข้อบังคับเป็นการไม่
ชอบด้วยข้อบังคับของบริษัทและไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1174
และมาตรา 1175 รายงานการประชุมครั้งนี้ถือประธานกรรมการโดยอ้างว่าทำความเสียหาย
แก่บริษัท จำเลยนำไปขอจดทะเบียนจึงทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง เป็นละเมิดต่อโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1323/2522

นางสาวพรรณผลกา มานะวงศ์วิรัช
นายสมพงษ์ ดวงเรือง กับพวก

ผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

จำเลยกับพวกผู้ถือหุ้นของบริษัทได้จัดให้มีการประชุมใหญ่ขึ้น โดยจำเลยที่ 1
ในฐานะประธานกรรมการของบริษัทได้ทำหนังสือเรียกประชุมผู้ถือหุ้นกำหนดวันประชุม
แล้ว จัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า
7 วัน เมื่อถึงวันนัดประชุม ได้มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุม 24 คน รวมจำนวนหุ้นแล้วมีจำนวน
64 หุ้น จำนวนหุ้นเกินกว่าหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัทซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 100 หุ้น ดังนี้ การ
ประชุมใหญ่ที่จำเลยกับพวกจัดขึ้นเป็นไปตามขั้นตอนถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา 1172, 1175 และ 1178 แล้ว การประชุมใหญ่นี้จึงชอบด้วย
กฎหมาย และเมื่อที่ประชุมใหญ่ลงมติอย่างไรไปตามวัตถุประสงค์ของบริษัทแล้ว มตินั้นย่อม
เป็นมติที่ชอบด้วยกฎหมาย

หมายเหตุ มาตรา 1171 และมาตรา 1173 ถึงมาตรา 1174 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1175

คำพิพากษาฎีกาที่ 2644/2520

นายเด็กเล็ก แซ่ลิ้มฯ

ผู้ร้อง

นายอุทิศ พัฒนาประทีป กับพวก

ผู้คัดค้าน

บริษัทจดทะเบียนเล็กโดยมีผู้ชำระบัญชี 2 คน ผู้ชำระบัญชีเพียงคนเดียวเรียกประชุมใหญ่ไปโดยผู้ชำระบัญชีอีกคนหนึ่งมิได้ร่วมดำเนินการด้วย การเรียกประชุมใหญ่นั้นไม่สมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1261

หนังสือบอกกล่าวเรียกประชุมระบุเพียงว่า กิจการที่ปรึกษาหารือ คือ ยอดเจ้าหนี้และยอดจ่าย ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายและปัญหาอื่น ๆ แต่ในการประชุมนั้นที่ประชุมกลับประชุมปรึกษาและลงมติในเรื่องเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชีซึ่งมิได้ระบุไว้ในคำบอกกล่าวนั้นเลย จึงเป็นการประชุมปรึกษาที่มิได้ระบุสภาพแห่งกิจการที่จะปรึกษาให้ครบถ้วน

ที่ประชุมลงมติให้จ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ของบริษัทแต่ละรายร้อยละ 40 มีผู้ถือหุ้นของบริษัท 3 รายซึ่งมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนในมติดังกล่าว ต่างก็เป็นเจ้าหนี้ของบริษัทซึ่งจะได้รับการชำระหนี้ร้อยละ 40 ตามมติของที่ประชุมดังกล่าวด้วย จึงมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในเรื่องที่ลงมตินั้น เป็นการฝ่าฝืนต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1185 ศาลย่อมมีคำสั่งให้เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ดังกล่าวเสีย

คำพิพากษาฎีกาที่ 111/2521

นางสาวอำไพศรี ตรงวงศาอรกุล

โจทก์

หน้า 102

นายพิชิต จุลอริวงศ์ กับพวก

จำเลย

โจทก์เป็นประธานกรรมการของบริษัทจึงเป็นประธานการประชุมใหญ่ เมื่อไม่มีข้อบังคับของบริษัทกำหนดเป็นอย่างอื่น เมื่อประธานบอกเลิกการประชุมการประชุมก็สิ้นสุดลง กรรมการคนอื่นประชุมต่อไปโดยไม่นัดประชุมใหม่ โดยบอกกล่าวก่อนตามข้อบังคับ เป็นการไม่ชอบด้วยข้อบังคับของบริษัท และไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1174 และมาตรา 1175 รายงานการประชุมครั้งนี้ถอดประธานกรรมการโดยอ้างว่าทำความเสียหายแก่บริษัท จำเลยนำไปขอจดทะเบียนจึงทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงเป็นละเมิดต่อโจทก์

คำพิพากษาฎีกาที่ 1323/2522

นางสาวพรรณผกา มานะวงศ์วิรัช

ผู้ร้อง

นายสมพงษ์ ดาวเรือง กับพวก

ผู้คัดค้าน

จำเลยกับพวกผู้ถือหุ้นของบริษัทได้จัดให้มีการประชุมใหญ่ขึ้น โดยจำเลยที่ 1 ในฐานะประธานกรรมการของบริษัท ได้ทำหนังสือเรียกประชุมผู้ถือหุ้นกำหนดวันประชุม

แล้วจัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า 7 วัน เมื่อถึงวันนัดประชุม ได้มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุม 24 คน รวมจำนวนหุ้นแล้วมีจำนวน 64 หุ้น จำนวนหุ้นเกินกว่าหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัทซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 100 หุ้น ดังนี้ การประชุมใหญ่ที่จำเลยกับพวกจัดขึ้น เป็นไปตามขั้นตอนถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1172, 1175 และ 1178 แล้ว การประชุมใหญ่นี้จึงชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อที่ประชุมใหญ่ลงมติอย่างไรไปตามวัตถุประสงค์ของบริษัทแล้ว มตินั้นย่อมเป็นมติที่ชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1091/2524

นายยังยืน ธรรมบุตร กับพวก

โจทก์

หน้า 947

นายสมชาย. อาชวานันทกุล

จำเลย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1175 มิได้บัญญัติบังคับโดยเด็ดขาดว่า ถ้าไม่แจ้งไปยังผู้ถือหุ้นก่อนวันนัดประชุม 7 วันแล้ว การแจ้งดังกล่าวจะต้องเป็นโมฆะเสียเปล่า เมื่อผู้ถือหุ้นได้ไปประชุมกันโดยพร้อมเพรียง ถือได้ว่าผู้ถือหุ้นทุกคนทราบกำหนดนัดวันประชุมใหญ่แล้ว หนังสือแจ้งนัดประชุมใหญ่จึงเป็นคำบอกกล่าวแจ้งประชุมใหญ่โดยชอบ

ผู้ตรวจสอบบัญชีเมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ไม่เคยได้ตรวจสอบบัญชีของบริษัทแต่อย่างใด และได้ลาออกจากตำแหน่งผู้ตรวจสอบบัญชีแล้วย่อมไม่ขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับของบริษัท

หมายเหตุ ศาลฎีกาเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา 1175 นี้ มิใช่บทบังคับเด็ดขาด โปรดดูด้วยบทประกอบด้วย-ผู้รวบรวม

มาตรา 1176

คำพิพากษาฎีกาที่ 89/2512
หน้า 130

นายทิม เขียวพันธุ์ กับพวก
นายเผด็จ ศิวะทัต กับพวก

ผู้ร้อง
ผู้ร้องคัดค้าน

การประชุมของบริษัทซึ่งมีบุคคลที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นเข้าร่วมประชุมแสดงความเห็นและออกเสียงลงคะแนนด้วย แม้ผู้ถือหุ้นที่เข้าประชุมด้วยจะมีหุ้นรวมกันเกิน 1 ใน 4 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และได้ลงคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ก็ตาม มตินั้นเป็นมติที่ไม่ชอบ ศาลเพิกถอนเสียได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

หมายเหตุ บทบัญญัติมาตรา 1176 ให้สิทธิเฉพาะแต่ผู้ถือหุ้นเท่านั้น—ผู้รวบรวม

หมายเหตุ มาตรา 1177 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1178

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 89/2512

นายทิม เขียวพันธุ์ กับพวก

ผู้ร้อง

หน้า 130

นายเผด็จ คิวะทัต กับพวก

ผู้ร้องคัดค้าน

การประชุมของบริษัทซึ่งมีบุคคลที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นเข้าร่วมประชุมแสดงความเห็นและออกเสียงลงคะแนนด้วย แม้ผู้ถือหุ้นที่เข้าประชุมด้วยจะมีหุ้นรวมกันเกิน 1 ใน 4 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และได้ลงคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ก็ตาม มตินั้นเป็นมติที่ไม่ชอบ ศาลเพิกถอนเสียได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1323/2522

นางสาวพรรณผกา มานะวงศ์วิรัช

ผู้ร้อง

นายสมพงษ์ ดาวเรือง กับพวก

ผู้คัดค้าน

จำเลยกับพวกผู้ถือหุ้นของบริษัทได้จัดให้มีการประชุมใหญ่ขึ้น โดยจำเลยที่ 1 ในฐานะประธานกรรมการของบริษัท ได้ทำหนังสือเรียกประชุมผู้ถือหุ้นกำหนดวันประชุมแล้วจัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า 7 วัน เมื่อถึงวันนัดประชุม ได้มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุม 24 คน รวมจำนวนหุ้นแล้วมีจำนวนหุ้นเกินกว่าหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัท ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 100 หุ้น ดังนี้ การประชุมใหญ่ที่จำเลยกับพวกจัดขึ้นเป็นไปตามขั้นตอนถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1172, 1175 และ 1178 แล้ว การประชุมใหญ่จึงชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อที่ประชุมใหญ่ลงมติอย่างไรไปตามวัตถุประสงค์ของบริษัทแล้ว มตินั้นย่อมเป็นมติที่ชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2970/2522

นางยุพิน เกตุประยูร กับพวก

โจทก์

หน้า 2339

นายยงยุทธ ชัยญาติ กับพวก

จำเลย

การโอนหุ้นบริษัทจำกัดชนิดระบุชื่อ ต้องมีพยานลงลายมือชื่อในหนังสือโอนหุ้น มิฉะนั้นเป็นโมฆะ แม้จะทำต่อหน้าพยานรู้เห็นหลายคนก็ตาม ผู้ที่รับโอนหุ้นต่อไปโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทนก็ไม่ใช่เจ้าของหุ้น

การโอนหุ้นที่เป็น โฆษะนั้น การประชุมใหญ่นับเป็นจำนวนผู้ถือหุ้นไม่ได้ ไม่ครบ
องค์ประชุมหนึ่งในสี่ของจำนวนผู้ถือหุ้นของบริษัท มติของที่ประชุมไม่มีผล กรรมการที่ได้
รับแต่งตั้งย่อมมิใช่กรรมการของบริษัทโดยชอบ

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

หมายเหตุ มาตรา 1179 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1180

คำพิพากษาฎีกาที่ 111/2521
หน้า 102

นางสาวอำไพศรี ตรงวงศาवरกุล
นายพิชิต จุลอริวงศ์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

โจทก์เป็นประธานกรรมการของบริษัทจึงเป็นประธานการประชุมใหญ่ เมื่อไม่มี
ข้อบังคับของบริษัทกำหนดเป็นอย่างอื่น เมื่อประธานบอกเลิกการประชุม การประชุมก็สิ้นสุด
ลง กรรมการคนอื่นประชุมต่อไปโดยไม่นัดประชุมใหม่โดยบอกกล่าวก่อนตามข้อบังคับ เป็น
การไม่ชอบด้วยข้อบังคับของบริษัท และไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 1174 และมาตรา 1175 รายงานการประชุมครั้งนี้ถอดประธานกรรมการโดยอ้าง
ว่าทำความเสียหายแก่บริษัท จำเลยนำไปขอจดทะเบียนจึงทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง เป็นละเมิด
ต่อโจทก์

มาตรา 1181

คำพิพากษาฎีกาที่ 1310/2517

หน้า 891

บริษัทซีไซด์เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด

กรมทะเบียนการค้า กระทรวง

เศรษฐกิจ

บริษัทซีไซด์เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด

โจทก์

จำเลย

ผู้ร้องสอด

การที่กรรมการส่วนใหญ่ของบริษัทสั่งระงับการประชุมใหญ่ก่อนเริ่มลงมือประชุม นั้น หากต้องได้รับความยินยอมของที่ประชุมตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 1181 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ เพราะมิใช่เป็นการเลื่อนการประชุมซึ่งได้เริ่มลงมือไปแล้ว

หมายเหตุ มาตรา 1182 ถึงมาตรา 1184 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1185

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1246/2520
หน้า 909

นายประเมิน คำจิม
นายประมวล คำจิม กับพวก

ผู้ร้อง
ผู้ร้องคัดค้าน

การที่ ส. ผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดออกเสียงในการประชุมใหญ่วิสามัญผู้ถือหุ้น ลงคะแนนเลือกตนเองเป็นกรรมการบริษัท แม้จะเห็นได้ว่า ส. มีส่วนได้เสียในข้อตั้งกรรมการ ซึ่งที่ประชุมใหญ่จะลงมติ แต่ก็เป็นส่วนได้เสียตามธรรมดา หาใช่ส่วนได้เสียเป็นพิเศษตาม ความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1185 ไม่ เพราะการตั้งกรรมการ บริษัทเป็นวิธีการจัดการบริษัทจำกัด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1144, 1151 มิใช่เป็นเรื่องส่วนตัวของ ส. โดยเฉพาะ ส. ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตนเองได้ และเมื่อไม่ปรากฏ ว่าการตั้งกรรมการเพิ่มผิดต่อข้อบังคับของบริษัท จะถือว่า ส. ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตมิได้ มติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของบริษัทให้ ส. เป็นกรรมการบริษัทจึงชอบด้วยกฎหมาย

การที่ ป. ผู้ถือหุ้นของบริษัทออกเสียงลงคะแนนมอบอำนาจให้ตนเองเป็นผู้ไปจดทะเบียนเพิ่มกรรมการตามมติของที่ประชุม นั้น เป็นเรื่องเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1157 หาใช่เพื่อประโยชน์ของ ป. ไม่ ถือไม่ได้ว่า ป. เป็นผู้มีส่วนได้เสียเป็นพิเศษ มติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นที่มอบให้ ป. ไปจดทะเบียนเพิ่ม กรรมการจึงชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2644/2520

นายเด็กเลี้ยง แซ่ลิ้มฯ
นายอุทิศ พัฒนาประทีป กับพวก

ผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

ที่ประชุมลงมติให้จ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ของบริษัทแต่ละรายร้อยละ 40 มีผู้ถือหุ้น ของบริษัท 3 รายซึ่งมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนในมติดังกล่าว ต่างก็เป็นเจ้าหน้าที่ของ บริษัทซึ่งจะได้รับการชำระหนี้ร้อยละ 40 ตามมติของที่ประชุมดังกล่าวด้วย จึงมีส่วนได้เสีย เป็นพิเศษในเรื่องที่ลงมตินั้น เป็นการฝ่าฝืนต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1185 ศาลย่อมมีคำสั่งให้เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ดังกล่าวเสีย

หมายเหตุ มาตรา 1186 ถึงมาตรา 1189 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1190

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 310/2510

หน้า 310

นางต้นกนก

บริษัทเอ็งอังกการพิมพ์ จำกัด

กับพวก

นายเกา แซ่โอ้ว กับพวก

โจทก์

จำเลย

ผู้ร้องสอด

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1190 เมื่อผู้ถือหุ้นสองคนขอให้ลงคะแนนลับแล้ว บริษัทจะต้องลงคะแนนลับ หากฝ่าฝืนมติของที่ประชุมย่อมขัดต่อมาตรา 1194 เมื่อโจทก์ในฐานะผู้ถือหุ้นร้องขอ ศาลก็สั่งเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่นี้ได้ตาม มาตรา 1195

การขอให้ลงคะแนนลับไม่ใช่เป็นการเข้าประชุมแทนผู้ถือหุ้น และการขอให้ลงคะแนนลับไม่มีกฎหมายบังคับว่าผู้ถือหุ้นจะต้องไปร่วมประชุมด้วย

มาตรา 1191

คำพิพากษาฎีกาที่ 2362/2520

หน้า 1783

นายวสันต์ วีรมนัส

พลเรือเอกหม่อมเจ้ากาพวรรณดิศ

ดิศกุล กับพวก

โจทก์

จำเลย

บัญชีผู้ถือหุ้นและบันทึกรายงานการประชุมและข้อมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือที่ประชุมกรรมการนั้น เป็นแต่เพียงข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องหรือเป็นไปโดยชอบเท่านั้น จึงอาจนำสืบหักล้างได้

หมายเหตุ มาตรา 1192 ถึงมาตรา 1193 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1194

คำพิพากษาฎีกาที่ 607/2491

หน้า 719

พระยาปริธานตเบศร์

บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด

โจทก์

จำเลย

มติของที่ประชุมใหญ่บริษัทจะมีผลแก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทได้ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1194

คำพิพากษาฎีกาที่ 223/2506

หน้า 706

เด็กชายตัน พุตระกูล กับพวก

บริษัททุนไทย จำกัด กับพวก

โจทก์

จำเลย

การตกลงเลิกบริษัทต้องประชุมใหญ่มีมติพิเศษให้เลิกบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1194, 1236 (4) การที่ประธานกรรมการกับผู้ถือหุ้นตกลงกันเพียง 2 คนให้เลิกบริษัทเป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย แม้การตกลงนั้นได้ทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลและศาลพิพากษาให้เป็นไปตามนั้นแล้วก็ตาม ศาลก็หาได้ชี้ข้อเท็จจริงว่ามีเหตุที่จะเลิกบริษัทไม่ว่าผู้ที่ทำยอมความกันเช่นนั้นจึงไม่มีสิทธิที่จะขอลดทะเบียนเลิกบริษัทอันเป็นการทำความเสียหายแก่ผู้ถือหุ้นคนอื่น

เมื่อศาลพิพากษาคตามสัญญาประนีประนอมยอมความไปแล้ว เป็นเหตุให้ผู้ถือหุ้นบริษัทได้รับความเสียหายหากการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันมีชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถือหุ้นย่อมมีอำนาจฟ้องคดีเพื่อปลดเปลื้องความเสียหายนั้นได้ แม้จะฟ้องขอให้เพิกถอนคำพิพากษาคตามยอมไม่ได้ก็มีสิทธิฟ้องขอให้ศาลแสดงว่าคำพิพากษาคในคดีนั้นไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของเขา ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นในอันที่จะให้บริษัทคงมีอยู่ต่อไป ส่วนคำพิพากษาคตามยอมจะบังคับกันได้หรือไม่เป็นเรื่องระหว่างคู่กรณีที่ทำยอมกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ 310/2510

หน้า 310

นางต้นกิมกี

บริษัทเอ็งอังกการพิมพ์ จำกัด

กับพวก

นายเกา แซ่โอ้ว กับพวก

โจทก์

จำเลย

ผู้ร้องสอด

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1194 หมายความว่า การประชุมครั้งที่ 2 ต้องประชุมกันในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 14 วัน และไม่มากกว่า 6 สัปดาห์นับแต่วันประชุมครั้งที่ 1 (มิใช่ว่าต้องมีคำบอกกล่าวนัดประชุมครั้งที่ 2 ในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 14 วัน นับแต่วันประชุมครั้งที่ 1)

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1190 เมื่อผู้ถือหุ้นสองคนขอให้
ลงคะแนนลับแล้วบริษัทจะต้องลงคะแนนลับ หากฝ่าฝืนมติของที่ประชุม ย่อมขัดต่อมาตรา
1194 เมื่อโจทก์ในฐานะผู้ถือหุ้นร้องขอ ศาลก็สั่งเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่นี้ได้ตาม
มาตรา 1195

มาตรา 1195

คำพิพากษาฎีกาที่ 607/2491 พระยาปริदानฤเบศร์ โจทก์
หน้า 719 บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด จำเลย
ที่ประชุมใหญ่ของบริษัทลงมติพิเศษให้ออกหุ้นเพิ่มหุ้นของบริษัทแต่ให้ขายหุ้นเกิน
กว่ามูลค่าของหุ้นนั้น เรียกว่าออกหุ้นสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้ นับว่าเป็นมติอันฝ่าฝืน
กฎหมายย่อมถูกเพิกถอนได้ตามมาตรา 1195
ที่ประชุมของบริษัทลงมติให้เพิ่มทุนและออกหุ้นสูงกว่ามูลค่าที่ตั้งไว้เป็นการ
ฝ่าฝืนมาตรา 1105 วรรคสอง ผู้ถือหุ้นคัดค้านการออกหุ้นสูงกว่าค่าหุ้นนั้น แม้ผู้ถือหุ้นคนนั้น
จะได้รับซื้อหุ้นด้วยก็ไม่ใช่เหตุตัดสิทธิผู้ถือหุ้นคนนั้นที่จะฟ้องขอให้เพิกถอนมติที่ผิดนั้น
ตามมาตรา 1195

คำพิพากษาฎีกาที่ 467/2501 นายพินิจ ลีนะวัต กับพวก โจทก์
หน้า 544 นายฟุ้ง วรรณะสาร จำเลย
การร้องขอให้เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา 1195 นั้น ต้องร้องใน 1
เดือน กำหนดนี้ไม่ใช่อายุความ เมื่อปรากฏชัดตามคำร้อง ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้เองเพราะ
เกี่ยวข้องกับความสะดวกเรียบร้อยของประชาชน

คำพิพากษาฎีกาที่ 310/2510 นางต้นกิมกี โจทก์
หน้า 30 บริษัทเอ็งอันการพิมพ์ จำกัด จำเลย
กับพวก
นายเกา แซ่ไอ้ว ผู้ร้องสอด
เจ้ามรดกมีหุ้นอยู่ในบริษัทจำเลย เมื่อเจ้ามรดกตายหุ้นของเจ้ามรดกย่อมตกมา
เป็นของทายาททันทีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 และมาตรา 1600
ทายาทจึงมีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนมติพิเศษของที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา 1195 ได้ แม้ว่า
บริษัทจำเลยจะยังไม่ได้จดทะเบียนทายาทเป็นผู้ถือหุ้นก็ตาม

คำพิพากษาฎีกาที่ 89/2512 นายทิม เขียวพันธ์ กับพวก ผู้ร้อง
หน้า 130 นายเผด็จ ศิวะทัต กับพวก ผู้ร้องคัดค้าน
การประชุมของบริษัทซึ่งมีบุคคลที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น
และออกเสียงลงคะแนนด้วย แม้ผู้ถือหุ้นที่เข้าประชุมด้วยจะมีหุ้นรวมกันเกิน 1 ใน 4

ของจำนวนหุ้นทั้งหมดและได้ลงคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ก็ตาม มตินั้นเป็นมติที่ไม่ชอบ ศาลเพิกถอนเสียได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1537/2514
หน้า 1276

พันตำรวจตรีมงคล นุตประพันธ์
บริษัทซีไอซ์ เอนเตอร์ไพรส์
จำกัด
นายภิรมย์ กมลงาม กับพวก

โจทก์
จำเลย
ผู้ร้องสอด

การร้องขอต่อศาลขอให้เพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่อันผิดระเบียบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1195 นั้น อาจทำเป็นคำร้องขออย่างคดีไม่มีข้อพิพาทก็ได้ ไม่จำเป็นต้องฟ้องร้องเป็นคดีมีข้อพิพาท และเมื่อมีการดำเนินคดีอย่างคดีไม่มีข้อพิพาท กรรมการหรือผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดหรือทั้งหมด ซึ่งมีส่วนได้เสียในผลของการประชุมใหญ่นั้น ย่อมมีสิทธิร้องคัดค้านเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีได้

เมื่อโจทก์มิได้เริ่มต้นคดีด้วยการร้องขออย่างคดีไม่มีข้อพิพาท แต่กลับฟ้องบริษัทเป็นจำเลยผู้มีส่วนได้เสียจึงย่อมจะเข้ามาในคดีได้ด้วยการร้องสอด

ผู้ร้องสอดเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการบริษัทจำเลยตามมติของที่ประชุมใหญ่ซึ่งโจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอน ย่อมเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่จะเข้ามาในคดีเพื่อขอความรับรองคุ้มครองบังคับตามสิทธิของตนได้โดยการร้องสอดเข้ามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57 (1) บริษัทจำเลยจะต่อสู้คดีหรือยอมรับตามคำฟ้องหรือขาดนัดไม่ต่อสู้คดีประการใด ก็หาเป็นการตัดสิทธิผู้ร้องสอดไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1539/2514
หน้า 1284

นายฉัฐ เศรษฐบุตร
นายสนอง ตูจันดา

ผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดร้องขอให้ศาลพิพากษาให้การประชุมใหญ่วิสามัญของบริษัทตกเป็นโมฆะ ไม่มีผลใช้ได้ตามกฎหมายและให้เพิกถอนการแต่งตั้งกรรมการของบริษัท ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยมติของที่ประชุมใหญ่นั้น ต่อมาปรากฏว่ากรรมการชุดที่ผู้ร้องขอให้เพิกถอนได้ลาออกไป คำร้องที่ขอให้เพิกถอนการแต่งตั้งกรรมการย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาต่อไป และเมื่อกรรมการชุดใหม่ซึ่งที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้มีมติแต่งตั้งได้ลงมติรับรองและให้สัตยาบันการกระทำของกรรมการชุดเก่าตามที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติมอบอำนาจให้แล้วมติของที่ประชุมใหญ่วิสามัญซึ่งแม้จะผิดระเบียบก็เป็นอันใช้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1167 คำร้องที่ขอให้เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ

ย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาต่อไปเช่นเดียวกัน ศาลชอบที่จะสั่งจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1310/2517
หน้า 891

บริษัทซีไซด์เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด โจทก์
กรมทะเบียนการค้า กระทรวง
เศรษฐกิจ จำเลย
บริษัทซีไซด์เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด ผู้ร้องสอด

การประชุมใหญ่ซึ่งเรียกประชุมโดยกรรมการบริษัทโจทก์บางคน แต่กรรมการส่วนใหญ่สั่งระงับไปแล้ว และมีได้มีการรับรองจากที่ประชุมใหญ่ครั้งต่อมานั้น ไม่ถือว่าเป็นการประชุมใหญ่ของบริษัทโจทก์ กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งโดยมติของที่ประชุมนั้น จึงมิใช่กรรมการบริษัทโจทก์ เมื่อจำเลยซึ่งเป็นนายทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทรับจดทะเบียนกรรมการดังกล่าวให้ บริษัทโจทก์ก็มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนได้ กรณีไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 1195 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในอันที่จะต้องฟ้องขอให้เพิกถอนภายในกำหนด 1 เดือนนับแต่วันลงมติ

คำพิพากษาฎีกาที่ 452/2518
หน้า 413

นางสุมาลี คำนวนศิลป์ โจทก์
บริษัทซีไซด์เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด จำเลย

การประชุมใหญ่ของบริษัทจำกัดไม่ได้เรียกประชุมโดยคณะกรรมการตามข้อบังคับของบริษัทเป็นโมฆะคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามมติในวันนั้นเป็นกรรมการที่ไม่ชอบ ไม่มีอำนาจเรียกประชุมใหญ่อีกครั้งหนึ่ง มติของที่ประชุมครั้งนี้ก็ไม่ชอบเช่นเดียวกัน ผู้ถือหุ้นฟ้องให้ศาลสั่งทำลายมตินั้นได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2362/2520
หน้า 1783

นายวสันต์ วีรมนัส โจทก์
พลเรือเอกหม่อมเจ้ากาพรพรรณดิศ
ดิศกุล กับพวก จำเลย

รายงานการประชุมใหญ่ซึ่งเป็นเท็จเพราะไม่มีการประชุมกันจริง มิใช่การประชุมใหญ่ที่ผิดระเบียบตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1195 จึงไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องฟ้องเพิกถอนภายใน 1 เดือนตามมาตรานั้น

ตามคำฟ้องของโจทก์ไม่รับรองว่าจำเลยเข้ามาเป็นกรรมการ และผู้ถือหุ้นโดยชอบด้วยกฎหมายไม่มีฐานะเป็นผู้แทนนิติบุคคลหากแต่เป็นผู้ละเมิดสิทธิของโจทก์ในฐานะผู้ถือหุ้นและเข้าครอบงำกิจการของบริษัทจนกรรมการโดยชอบปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ โจทก์โดยส่วนตัวจึงฟ้องจำเลยในฐานะส่วนตัวให้ส่งมอบกิจการคืนให้แก่กรรมการบริษัทที่มีอยู่ก่อนได้

ก่อนมีการประชุมครั้งที่โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอน โจทก์ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ จำเลยเป็นผู้กระทำให้สิทธิในหุ้นของโจทก์สิ้นไป เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์โดยตรง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นส่วนตัว

โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีฐานะเป็นกรรมการบริษัท โจทก์จึงฟ้องขอให้ถอนจำเลยได้ไม่อยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1151

4. บัญชีงบดุล

หมายเหตุ มาตรา 1196 ถึงมาตรา 1199 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

เงินปันผล และเงินสำรอง

มาตรา 1200

คำพิพากษาฎีกาที่ 741-743/2501

นายทิม โชตนาฯ

โจทก์

หน้า 871

บริษัทเหมืองแร่แม่สะเรียง จำกัด

จำเลย

เงินที่บริษัทได้มาภายหลังผู้ถือหุ้นได้โอนหุ้นไปแล้ว เป็นเงินชดใช้ค่าเสียหายที่ได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บริษัทก่อนที่จะได้มีการโอนหุ้น ผู้ถือหุ้นที่โอนหุ้นไปแล้วจะเรียกให้แบ่งกำไรไม่ได้ ผู้ถือหุ้นจะได้รับก็แค่เงินปันผล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกำไรเท่านั้น เมื่อโอนหุ้นไปแล้วผู้รับโอนก็รับสิทธิของผู้โอนไป ผู้โอนจึงไม่มีสิทธิจะเรียกร้องเงินชดใช้ที่บริษัทได้มาภายหลังการโอน จะนำมาตรา 111 (2) มาใช้ในเรื่องนี้ไม่ได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

มาตรา 1201

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 461/2497

นายนิ่มจือ แซ่อุ่น

โจทก์

หน้า 1921 (ประชุมใหญ่) กรมสรรพากร

จำเลย

กำไรหรือเงินปันผลของห้างหุ้นส่วน บริษัทจะจ่ายไม่ได้จนกว่าทุนซึ่งขาดจะได้คืน
มาเต็มจำนวน

หมายเหตุ มาตรา 1202 ถึงมาตรา 1205 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

สมุดและบัญชี

มาตรา 1207

คำพิพากษาฎีกาที่ 537/2498

นายพิณ พูนพัฒน์

โจทก์

หน้า 399

บริษัทกรุงไทยภาพยนตร์ จำกัดฯ

จำเลย

รายงานการประชุมกรรมการบริษัทจำกัดสันนิษฐานว่าถูกต้อง แต่ข้อความที่จดไว้ว่าใครกล่าวในที่ประชุมว่าอย่างไร จะเป็นจริงดังที่แถลงหรือไม่นั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 2362/2520

นายวสันต์ วีรมนัส

โจทก์

หน้า 1783

พลเรือเอกหม่อมเจ้ากาพวรรณดิศ

ดิศกุล กับพวก

จำเลย

บัญชีผู้ถือหุ้น และบันทึกรายงานการประชุมและข้อมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น หรือที่ประชุมกรรมการนั้น เป็นแต่เพียงข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่า เป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องหรือเป็นไปโดยชอบเท่านั้น จึงอาจนำสืบหักล้างได้

หมายเหตุ มาตรา 1206 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

ส่วนที่ 4

การสอบบัญชี

มาตรา 1208

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1091/2524

นายยังยืน ธรรมบุตร กับพวก

โจทก์

หน้า 947

นายสมชาย อาชวานันทกุล

จำเลย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1175 มิได้บัญญัติบังคับโดยเด็ดขาดว่า ถ้าไม่แจ้งไปยังผู้ถือหุ้นก่อนวันนัดประชุม 7 วันแล้ว การแจ้งดังกล่าวจะต้องเป็นโฆษณาเสียเปล่า เมื่อผู้ถือหุ้นได้ไปประชุมกันโดยพร้อมเพรียง ถือได้ว่าผู้ถือหุ้นทุกคนทราบกำหนดวันนัดประชุมใหญ่แล้ว หนังสือแจ้งนัดประชุมใหญ่จึงเป็นคำบอกกล่าวแจ้งประชุมใหญ่โดยชอบ

ผู้ตรวจสอบบัญชีเมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ไม่เคยได้ตรวจสอบบัญชีของบริษัทแต่อย่างใด และได้ลาออกจากตำแหน่งผู้ตรวจสอบบัญชีแล้ว ย่อมไม่ขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับของบริษัท

ส่วนที่ 5 การตรวจ

ส่วนที่ 6 การเพิ่มทุนและลดทุน

ส่วนที่ 7 หุ้นกู้

หมายเหตุ มาตรา 1209 ถึง มาตรา 1235 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

ส่วนที่ 8

เลิกบริษัทจำกัด

มาตรา 1236

คำพิพากษาฎีกาที่ 223/2506
หน้า 706

เด็กชายคั่น ฟุตระกูล กับพวก
บริษัททุนไทย จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

การตกลงเลิกบริษัทต้องประชุมใหญ่มีมติพิเศษให้เลิกบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1194, 1236 (4) การที่ประธานกรรมการกับผู้ถือหุ้นตกลงกันเพียง 2 คนให้เลิกบริษัท เป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย แม้การตกลงนั้นได้ทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลและศาลพิพากษาให้เป็นไปตามนั้นแล้วก็ตาม ศาลก็หาได้ชี้ข้อเท็จจริงว่ามีเหตุที่จะเลิกบริษัทไม่ ผู้ที่ทำยอมความกันเช่นนั้น จึงไม่มีสิทธิที่จะขอจดทะเบียนเลิกบริษัทอันเป็นการทำความเสียหายแก่ผู้ถือหุ้นคนอื่น

มาตรา 1237

คำพิพากษาฎีกาที่ 337/2490

นายทองอยู่ วิทยาพานิช

โจทก์

หน้า 445

นายมานิต วสุวัต กับพวก

จำเลย

ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้จัดการและเป็นกรรมการของบริษัทนั้น ฟ้องขอให้เลิกบริษัทได้ โดยไม่ต้องได้รับมอบอำนาจจากกรรมการอื่น เพราะไม่ใช่เป็นการฟ้องในฐานะเป็นตัวแทนของบริษัท

คำพิพากษาฎีกาที่ 1774/2522

นายรัชพล เตชะเลิศสุวัฒน์

โจทก์

กับพวก

หน้า 1476

บริษัท สยามสัมพันธ์ จำกัดฯ

กับพวก

จำเลย

บริษัทจำกัดจดทะเบียนวัตถุประสงค์ทำอุตสาหกรรม เช่นทำเส้นก๋วยเตี๋ยว และเข้าหุ้นกับบุคคลอื่น ฉะนั้น บริษัทนำเงินไปลงทุนกับบริษัทอื่นเป็นตัวแทนจำหน่ายสุรา ฯลฯ จึงไม่ผิดวัตถุประสงค์

บริษัทจดทะเบียนเปลี่ยนวัตถุประสงค์ตามมติพิเศษก็เป็นการชอบด้วยกฎหมาย ในการเปลี่ยนแปลงหนังสือบริคณห์สนธิ การทำผิดวัตถุประสงค์ไม่ใช่เหตุเลิกบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1237 บริษัทไม่ดำเนินการค้าใน 1 ปี ไม่เป็นเหตุบังคับว่าศาลต้องสั่งเลิกบริษัท บริษัทขาดทุนเพราะมีเหตุขัดข้อง แต่ยังมีรูทางได้กำไรอยู่ ไม่เป็นเหตุควรสั่งเลิกบริษัท

ส่วนที่ 9
การควบบริษัทเข้ากัน

ส่วนที่ 10
หนังสือบอกกล่าว

ส่วนที่ 11
การจดทะเบียนบริษัทร้าง

หมายเหตุ มาตรา 1238 ถึง มาตรา 1246 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

หมวด 5

การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด

มาตรา 1247

คำพิพากษาฎีกาที่ 990/2514
หน้า 733

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก่อสร้างตะวันออก
กับพวก
บริษัทบริบูรณ์พานิช จำกัด

โจทก์
จำเลย

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนซึ่งต้องเลิกกันเมื่อศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ต่อมาศาลได้มีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย ห้างหุ้นส่วนนั้น ย่อมกลับมีสภาพเป็นนิติบุคคลมีอำนาจฟ้องได้

หมายเหตุ โปรดดูพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 135, 136—ผู้รวบรวม

หมายเหตุ มาตรา 1248 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1249

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 41/2493 นายตันเซ่งเจี๊ยะ แซ่ตันฯ กับพวก โจทก์
หน้า 51 นายตันเซ่งหลี แซ่ตันฯ กับพวก จำเลย
ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียน เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนมีมติให้เลิก ความเป็นหุ้นส่วนก็สิ้นสุดลงจะนำมาตรา 1249 และมาตรา 1040 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับไม่ได้ ผู้เป็นหุ้นส่วนยอมโอนขายสิทธิในหุ้นส่วนภายหลังที่ได้มีมติให้เลิกห้างหุ้นส่วนแล้วได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนคนอื่น และผู้รับโอนยอมเป็นผู้เสียหายในทางอาญา ฟ้องบุคคลอื่นซึ่งกระทำผิดในทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนนั้นได้

(มีบันทึกท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1331/2497 นายเกียไล้ แซ่ลิ้ม โจทก์
หน้า 1178 ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทไทยดั่ง จำเลย
ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นจำเลย ได้จดทะเบียนเลิกห้างระหว่างจำเลยฎีกา ยังถือว่าห้างหุ้นส่วนจำเลยยังตั้งอยู่ในการต่อสู้คดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1071/2504 บริษัทโสภณพานิช จำกัด โจทก์
หน้า 1038 (ประชุมใหญ่) บริษัทนาวิพานิช จำกัด จำเลย
เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนเลิกบริษัทและตั้งผู้อื่นเป็นผู้ชำระบัญชีแล้ว อำนาจของกรรมการบริษัทย่อมหมดไป กรรมการของบริษัท 2 นายซึ่งมิใช่ผู้ชำระบัญชีจึงไม่มีอำนาจลงชื่อในฟ้องฎีกาแทนบริษัทที่ได้เลิกไปก่อนวันยื่นฎีกานั้นได้ และผู้ชำระบัญชีจะให้สัตยาบันแก่ฎีกานั้นภายหลังที่พ้นกำหนดระยะเวลาฎีกาแล้วไม่ได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 253/2508 ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล โจทก์
ฮกเซ่งจ้วน จำเลย
หน้า 799 บริษัทนาวิพานิช จำกัด จำเลย
แม้บริษัทได้เลิกแล้ว ทนายความซึ่งบริษัทได้แต่งตั้งไว้ก่อนนั้นก็ยังถือว่าเป็นทนายความของบริษัทซึ่งอยู่ในระหว่างเวลาชำระบัญชี ยังมีสิทธิดำเนินคดีได้ ประมวล

แพ่งและพาณิชย์มาตรา 1249 ประกอบมาตรา 1272 คู่กรณีคงกล่าวคดีกันต่อมาได้ และ
ทนายของบริษัทผู้ร้องคงมีอำนาจดำเนินคดีต่อมาตามที่ได้รับแต่งตั้งไว้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2454/2517
หน้า 1781

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สิทธิการพานิชฯ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยสงเคราะห์
ไทยกับพวก

โจทก์
จำเลย

แม้ห้างหุ้นส่วนจำกัดจะต้องเลิกกันโดยผลของกฎหมาย เนื่องจากหุ้นส่วนไม่จำกัด
ความรับผิดชอบ แต่ก็พึงถือว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวยังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็น
เพื่อการชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1249 การที่ตัวแทนของ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ดูแลกิจการตลอดจนสั่งซื้อสินค้า
ต่าง ๆ มาดำเนินการค้าของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ได้สั่งซื้อกระดาษมาใช้ดำเนินการค้าด้าน
โรงพิมพ์ของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ยังค้างอยู่ตามที่ไปปฏิบัติงานมา แม้จะมีใช่เป็นการกระทำเพื่อ
ชำระบัญชีก็ตาม แต่ก็เป็นการกระทำเพื่อปกป้องรักษาประโยชน์อันสมควร มิให้ห้างหุ้นส่วน
จำกัดซึ่งเป็นตัวการต้องเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 828 ห้างหุ้นส่วน
จำกัดจึงต้องผูกพันตามสัญญาซื้อขายนั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 490/2518
หน้า 482

บริษัท ซี.เพนเนนท์ ชันส์ แอนด์โค
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล
วิศาลสินการค้า กับพวก

โจทก์
จำเลย

ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนซึ่งเป็นผู้ชำระบัญชีออกตัวสัญญาใช้เงินในฐานะผู้จัดการ
ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ถือว่าห้างหุ้นส่วนยังตั้งอยู่ตลอดเวลาที่จำเป็นเพื่อชำระบัญชี ห้างหุ้นส่วน
ต้องรับผิดชอบตามตัวนั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 2183/2518
หน้า 2747

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหพัฒนา
การพิมพ์
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยสงเคราะห์
ไทย กับพวก

โจทก์
จำเลย

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเลิกกันเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ แต่ก็ยังถือว่า
ตั้งอยู่ระหว่างชำระบัญชี ผู้ช่วยผู้จัดการห้างสั่งซื้อกระดาษเพื่อดำเนินการที่ค้างมามีให้ห้าง
หุ้นส่วนเสียหายได้

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นผู้เช่าตึกพิพาททำการค้า โจทก์อยู่ในตึกในฐานะบุคคลธรรมดาดูแลรักษาทรัพย์สินแทนห้างฯ เป็นบริวารของห้างฯ แม้นานกว่า 10 ปี ก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิเป็นสัญญาเช่าขึ้นได้ ห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้ทำการค้ามากกว่า 10 ปี แต่ไม่ได้ชำระบัญชีจดทะเบียนเลิกห้าง ยังมีสภาพนิติบุคคลและฟ้องขับไล่ผู้ได้แย้งสิทธิการเช่าได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

มาตรา 1250

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 875/2504

กระทรวงเศรษฐกิจฯ

โจทก์

หน้า 772 (ประชุมใหญ่)

บริษัทอุดมสาส์น จำกัด กับพวก

จำเลย

หน้าที่ของผู้ชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1250 คือชำระสะสางการงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงินและแจกจำหน่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น หากได้มีบทบัญญัติใดโดยตรงให้ผู้ชำระบัญชีต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวในหนี้สินที่ห้างหุ้นส่วนบริษัทที่ตนเป็นผู้ชำระบัญชีค้างชำระบุคคลภายนอกอยู่ไม่ ทั้งไม่มีบทบัญญัติโดยตรงด้วยว่าหากผู้ชำระบัญชีไม่ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามหน้าที่หรือไม่สุจริตแล้วผู้ชำระบัญชีจะต้องรับผิดชอบในหนี้สินที่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทค้างชำระผู้อื่นอยู่เป็นส่วนตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 351/2507

ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด

โจทก์

หน้า 710 (ประชุมใหญ่)

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สี่ชัย

จำเลย

การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด จะต้องมีการชำระบัญชีเสมอไป เพื่อให้สภาพของนิติบุคคลนั้นสิ้นสุดลงด้วยการจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1254 และมาตรา 1270 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่จะนำมาตรา 1061 ที่ว่าด้วยการเลิกห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนโดยการตกลงกันไม่ต้องมีการชำระบัญชีมาใช้บังคับหาได้ไม่ เพราะการเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัดได้มีบทบัญญัติเป็นพิเศษไว้ต่างหากแล้วในหมวดที่ 5 แห่งลักษณะ 22

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 809/2518

กรมสรรพากร

โจทก์

หน้า 725

บริษัท สหวิสวรรไทย จำกัด

กับพวก

จำเลย

ผู้ชำระบัญชีบริษัทจำกัดมีหน้าที่ตามมาตรา 1250 แต่ไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวในหนี้ที่บริษัทค้างชำระ ข้อหาว่าทำละเมิดก็ต้องแสดงว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้เสียหาย เพียงแต่ไม่เรียกให้ชำระค่าหุ้นให้ครบ ยังไม่เป็นละเมิด

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

มาตรา 1251

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 351/2507

ธนาคารกรุงเทพ จำกัดฯ

โจทก์

หน้า 710 (ประชุมใหญ่)

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สี่ชัยฯ

จำเลย

การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด จะต้องมีการชำระบัญชีเสมอไป เพื่อให้สภาพของนิติบุคคลนั้นสิ้นสุดด้วยการจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1254 และมาตรา 1270 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่นำมาตรา 1061 ที่ว่าด้วยการเลิกห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนโดยการตกลงกันไม่ต้องมีการชำระบัญชีมาใช้บังคับหาได้ไม่ เพราะการเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัดได้มีบทบัญญัติเป็นพิเศษไว้ต่างหากแล้วในหมวดที่ 5 แห่งลักษณะ 22

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2901/2517

นางพนิดา สุมาลี กับพวก

โจทก์

หน้า 2066

นางตุนดี แซ่พั้ว กับพวก

จำเลย

โจทก์กับ ต. ตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด โจทก์เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ต. เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เมื่อ ต. ตายห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055 (5) ประกอบด้วยมาตรา 1080 และจะต้องตั้งผู้ชำระบัญชีในการนี้จำเลยซึ่งเป็นทายาทและผู้รับมรดกของ ต. จะต้องเข้ามาแทนที่ ต. เพื่อการชำระบัญชีปรากฏว่าทรัพย์สินตลอดจนบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ของห้างหุ้นส่วนอยู่ในมือจำเลย และโจทก์ขอร้องให้จำเลยมาร่วมกันชำระบัญชีและแบ่งคืนเงินทุนแล้ว แต่จำเลยเพิกเฉยเสีย ดังนี้ ถือว่าจำเลยได้แย่งสิทธิของโจทก์แล้ว โจทก์ก็มีสิทธิฟ้องจำเลยขอให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้

หมายเหตุ มาตรา 1252 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1253

คำพิพากษาฎีกาที่ 351/2507
หน้า 710 (ประชุมใหญ่)

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
ห้างหุ้นส่วนจำกัด สีชัย

โจทก์
จำเลย

การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด จะต้องมีการชำระบัญชีเสมอไป เพื่อให้สภาพของนิติบุคคลนั้นสิ้นสุดลงด้วยการจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1254 และมาตรา 1270 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่จะนำมาตรา 1061 ที่ว่าด้วยการเลิกห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนโดยการตกลงกันไม่ต้องมีการชำระบัญชีมาใช้บังคับหาได้ไม่ เพราะการเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัดได้มีบทบัญญัติเป็นพิเศษไว้ต่างหากแล้วในหมวดที่ 5 แห่งลักษณะ 22

มาตรา 1254

คำพิพากษาฎีกาที่ 351/2507	ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด	โจทก์
หน้า 710 (ประชุมใหญ่)	ห้างหุ้นส่วนจำกัด	จำเลย

การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด จะต้องมีการชำระบัญชีเสมอไป เพื่อให้สภาพของนิติบุคคลนั้นสิ้นสุดลงด้วยการจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1245 และมาตรา 1270 แห่งประมวลแพ่งและพาณิชย์ แต่จะนำมาตรา 1061 ที่ว่าด้วยการเลิกห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนโดยการตกลงกันไม่ต้องมีการชำระบัญชีมาใช้บังคับหาได้ไม่ เพราะการเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัดได้มีบทบัญญัติเป็นพิเศษไว้ต่างหากแล้วในหมวดที่ 5 แห่งลักษณะ 22

คำพิพากษาฎีกาที่ 68/2519	นายเปงลิ้ว แซ่ตั้ง กับพวก	โจทก์
หน้า 46	นางกิมเฮียง แซ่เบ๊ กับพวก	จำเลย
	นายแพทย์ทวี ดันติวงษ์	เจ้าหนี้ผู้ขอชำระหนี้

ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัดถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ผู้ชำระบัญชียังไม่ได้บอกเลิกทะเบียนเลิกห้าง ห้างยังไม่สิ้นสภาพบุคคล เชื่อกที่ห้างเป็นผู้ออกยังผูกพันห้างอยู่ ผู้ทรงเชื่อกยังมีได้ยื่นเชื่อกต่อธนาคาร ยังไม่มีสิทธิเรียกร้องเอากับผู้เป็นหุ้นส่วนในคดีล้มละลาย

มาตรา 1255

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 499/2505

หน้า 518

บริษัท (เดินอากาศ) ทรานสเอเชีย-

ติก แอร์ไลน์ส แห่งมนิลา

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

นาวาอากาศโทสนั่น สังขจันทร์

กับพวก

โจทก์

จำเลย

การชำระบัญชีตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1255, 1270 บัญญัติไว้ นั้น หาได้บังคับว่า ผู้ชำระบัญชีต้องแสดงรายจ่ายเช็คเป็นราย ๆ ทุกรายไป ผู้ชำระบัญชีแสดงรายจ่ายรวมยอดได้ ไม่จำเป็นต้องแยกยอด เมื่อแสดงรายจ่ายให้ถูกต้องแล้วก็ไม่เป็น การขัดต่อกฎหมายดังกล่าว

หมายเหตุ มาตรา 1256 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1257

คำพิพากษาฎีกาที่ 467/2501
หน้า 544

นายพินิจ ถิ่นะวัต กับพวก
นายฟุ้ง วรรณะสาร

โจทก์
จำเลย

การร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่อันผิดระเบียบตามมาตรา 1195 หรือ การร้องขอถอนผู้ชำระบัญชีตามมาตรา 1257 นั้น เป็นการใช้สิทธิทางศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 อาจร้องขอเป็นคดีไม่มีข้อพิพาท ไม่ต้องฟ้องเป็น คดีมีข้อพิพาทก็ได้

การร้องขอให้ศาลสั่งถอนผู้ชำระบัญชีตามมาตรา 1257 ต้องมีเหตุว่าผู้ชำระบัญชี บกพร่องอย่างใดอันสมควรถอนเสีย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1527/2501
หน้า 1673

นายนภาคล เป้าพุกา
นายสงว คุ้มภัย

โจทก์
จำเลย

การถอนผู้ชำระบัญชี โดยคำร้องของผู้ถือหุ้น โดยจำนวนหุ้นที่ส่งแล้วหนึ่งใน ยี่สิบของหุ้นของบริษัทนั้น ศาลจะสั่งถอนก็เมื่อมีเหตุอันสมควรถอน

หมายเหตุ มาตรา 1258 ไม่มีปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1259

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1071/2504 บริษัท โสภณพานิชกิจ จำกัด โจทก์
หน้า 1038 (ประชุมใหญ่) บริษัท นาวิพานิช จำกัด จำเลย

เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนเลิกบริษัท และตั้งผู้อื่นเป็นผู้ชำระบัญชีแล้ว อำนาจของ
กรรมการบริษัทย่อมหมดไป กรรมการของบริษัท 2 นายซึ่งมิใช่ผู้ชำระบัญชีจึงไม่มีอำนาจ
ลงชื่อในฟ้องฎีกาแทนบริษัทที่ได้เลิกไปก่อนวันยื่นฎีกานั้นได้ และผู้ชำระบัญชีจะให้สัตยาบัน
แก่ฎีกานั้น ภายหลังจากที่พ้นกำหนดระยะเวลาฎีกาแล้วไม่ได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 253/2506 ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล โจทก์
ชกเซ่งจ้วน
หน้า 799 บริษัท นาวิพานิช จำกัด จำเลย

แม้บริษัทได้เลิกแล้ว ทนายความซึ่งบริษัทได้แต่งตั้งไว้ก่อนนั้นก็ยังถือว่าเป็น
ทนายความของบริษัทอยู่ในระหว่างเวลาชำระบัญชี ยังมีสิทธิดำเนินคดีได้ ประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1259 (1) เป็นบทให้อำนาจแก่ผู้ชำระบัญชีที่จะว่าต่างแก่ต่างใน
นามของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ไม่ใช่บดทลายสิทธิของทนายความที่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
ได้แต่งตั้งไว้ ทนายความที่บริษัทแต่งตั้งไว้จะหมดอำนาจดำเนินคดีต่อเมื่อผู้ชำระบัญชีถอน
การมอบอำนาจ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1462/2508 นายทอง หงส์ลดากรมภ์ โจทก์
หน้า 2146 นายสहित มหาคณ กับพวก จำเลย

เมื่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นบริษัทมีมติให้เลิกบริษัทและตั้งผู้ชำระบัญชีแล้ว ผู้ชำระบัญชี
นั้นก็ย่อมมีอำนาจดำเนินคดีในนามบริษัทได้ และอาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นเป็นผู้แทนตน
ในคดีอีกชั้นหนึ่งได้ การลงลายมือชื่อของผู้มอบและผู้รับมอบอำนาจ ไม่มีกฎหมายบังคับให้
ต้องประทับตราอย่างใด ฉะนั้น เพียงแต่ผู้รับมอบอำนาจลงชื่ออย่างเดียวในใบแต่งตั้งทนาย
ก็มีผลเป็นการแต่งตั้งทนายในนามบริษัทนั้นแล้ว แม้ผู้รับมอบอำนาจเอาดวงตราที่ไม่เคยจด
ทะเบียนมาประทับ ก็ไม่ทำให้ใบแต่งตั้งทนายเสียไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1767/2520 นางสาวสุชีลา โชติวุฒินิจา โจทก์
หน้า 1423 นายวิเศษ พงส์พิสิษฐ์ กับพวก จำเลย

ข. เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน
จำกัด น. เมื่อ ข. ถึงแก่กรรมห้าง น. ย่อมเป็นอันยกเลิกกันตามประมวลกฎหมายแพ่ง

และพาณิชย์ มาตรา 1055 (5), 1080 เว้นแต่ จะมีผู้รับมรดกของ ช. เข้าสวมสิทธิในหุ้น ส่วนนั้นดำเนินกิจการต่อไปตามเดิม (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 539/2518) และเมื่อ ห้าง น. เลิกกันก็ต้องตั้งผู้ชำระบัญชีสะสางการงานของห้าง (อ้างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 351/ 2507) ในกรณีนี้ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจฟ้องหรือต่อสู้คดีเกี่ยวกับกิจกรรมของห้างทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญาตาม มาตรา 1259 (1)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1348/2523
หน้า 621

ธนาคารเอเซียทรัสต์ จำกัด
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ดีประเสริฐ
กับพวก

โจทก์
จำเลย

ระหว่างชำระบัญชีถือว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดยังตั้งอยู่ แต่ทำกิจการได้เฉพาะที่จำเป็น เท่านั้น ได้แก่การอันเป็นอำนาจของผู้ชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1259 จะคัดค้านหนี้ของผู้อื่นไม่ได้ ห้างหุ้นส่วนจึงไม่ต้องรับผิดชอบ แต่หุ้นส่วนผู้จัดการ ซึ่งเป็นผู้ชำระบัญชีและทำสัญญาในนามห้างหุ้นส่วนต้องรับผิดชอบโดยลำพังตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 823

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

หมายเหตุ มาตรา 1260 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1261

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2644/2520

นายเต็กเลียง แซ่ลิ้ม

ผู้ร้อง

นายอุทิศ พัฒนาประทีป กับพวก

ผู้คัดค้าน

บริษัทจดทะเบียนเล็กโดยมีผู้ชำระบัญชี 2 คน ผู้ชำระบัญชีเพียงคนเดียวเรียกประชุมใหญ่ไปโดยผู้ชำระบัญชีอีกคนหนึ่งมิได้ร่วมดำเนินการด้วย การเรียกประชุมใหญ่นั้นไม่สมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1261

หมายเหตุ มาตรา 1262 ถึงมาตรา 1268 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1269

คำพิพากษาฎีกาที่ 2571/2523

กรมสรรพากรฯ

โจทก์

หน้า 1965

บริษัทสินพรเจริญ จำกัด กับพวก

จำเลย

ผู้ชำระบัญชีปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย โดยแบ่งทรัพย์สินของบริษัทจำเลยที่ 1 คืนให้แก่ผู้ถือหุ้นไป ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าบริษัทจำเลยที่ 1 ยังไม่ได้ชำระหนี้ค่าภาษีอากรแก่โจทก์ โจทก์ซึ่งเป็นเจ้านี้ย่อมมีสิทธิฟ้องบริษัท ผู้ชำระบัญชี และผู้ถือหุ้นให้รับผิดชอบต่อโจทก์ได้

บริษัทจำเลยที่ 1 ท่างบุคคลแสดงผลกำไรและเสียภาษีอากรไม่ชอบ แล้วจ่ายคืนให้ผู้ถือหุ้นไปโดยฝ่าฝืนกฎหมาย เจ้านี้ยจึงชอบที่จะเรียกเอาคืนจากผู้ถือหุ้นเพื่อใช้ในการชำระหนี้ของบริษัทจำเลยที่ 1 ได้ จำเลยอื่นซึ่งได้รับแบ่งทรัพย์สินของบริษัทจำเลยที่ 1 ไปโดยไม่ชอบ จะอ้างว่าได้ชำระค่าหุ้นครบถ้วนตามมูลค่าของหุ้นที่ตนถือแล้ว จึงไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัทจำเลยที่ 1 นั้นหาได้ไม่

มาตรา 1270

คำพิพากษาฎีกาที่ 499/2505
หน้า 518

บริษัท (เดินอากาศ) ทรานสเอเชีย
ดิ๊กแอร์ไลน์ส แห่งมนิลา สาธารณรัฐ
ฟิลิปปินส์
นาวาอากาศโทสนั่น สังขจันทร์
กับพวก

โจทก์
จำเลย

การชำระบัญชีตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1255, 1270 บัญญัติไว้ นั้น หาได้บังคับว่าผู้ชำระบัญชีต้องแสดงรายจ่ายเช็คเป็นราย ๆ ทุกรายไป ผู้ชำระบัญชีแสดงรายจ่ายรวมยอดได้ไม่จำเป็นต้องแยกยอด เมื่อแสดงรายจ่ายให้ถูกต้องแล้วก็ไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ 351/2507
หน้า 710 (ประชุมใหญ่)

ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด
ห้างหุ้นส่วนจำกัด สีชัย

โจทก์
จำเลย

การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด จะต้องมีการชำระบัญชีเสมอไป เพื่อให้สภาพของนิติบุคคลนั้นสิ้นสุดลงด้วยการจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1254 และมาตรา 1270 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่จะนำมาตรา 1061 ที่ว่าด้วยการเลิกห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนโดยการตกลงกันไม่ต้องมีการชำระบัญชีมาใช้บังคับหาได้ไม่ เพราะการเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัดได้มีบทบัญญัติเป็นพิเศษไว้ต่างหากแล้วในหมวดที่ 5 แห่งลักษณะ 22

คำพิพากษาฎีกาที่ 809/2518
หน้า 725

กรรมสรรพากร
บริษัทสทวิศกรไทย จำกัด
กับพวก

โจทก์
จำเลย

การชำระบัญชีบริษัทจำกัดสิ้นสุดเมื่อจดทะเบียน ตราบิตที่ยังไม่จดทะเบียน อายุความ 2 ปี ตามมาตรา 1272 ยังไม่เริ่มนับ

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

หมายเหตุ มาตรา 1271 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1272

คำพิพากษาฎีกาที่ 1331/2497 นายเกี้ยไล แซ่ลิ้ม โจทก์
 หน้า 1178 ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทไทยตั้ง จำเลย
 ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นจำเลย ได้จดทะเบียนเลิกห้างระหว่างจำเลยฎีกา ยังถือว่า
 ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังตั้งอยู่ในการต่อสู้คดี

คำพิพากษาฎีกาที่ 875/2504 กระทรวงเศรษฐกิจ โจทก์
 หน้า 772 (ประชุมใหญ่ บริษัทอุดมสาส์ จำกัด กับพวก จำเลย
 ในคดีฟ้องให้บริษัทจำกัดชำระหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
 1272 ที่ว่าต้องฟ้องภายในกำหนด 2 ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชีนั้น อายุความ
 ต้องเริ่มนับแต่วันที่นายทะเบียนสั่งรับจดทะเบียนแล้ว เพราะคำสั่งเช่นนี้ต้องประกาศในราช
 กิจจานุเบกษาให้บุคคลทั้งปวงรับรู้มิใช่เริ่มนับแต่วันที่ยื่นคำขอจดทะเบียน

คำพิพากษาฎีกาที่ 164/2510 พนักงานอัยการประจำศาลจังหวัดแม่สอด โจทก์
 หน้า 168 บริษัทไทยฮาร์ดวูด จำกัด ผู้ร้อง
 นายธนู มังคะโชติ กับพวก จำเลย

แม้การชำระบัญชีสิ้นสุดไปแล้ว กฎหมายยังให้เจ้าหน้าที่ฟ้องเรียกหนี้สินที่บริษัทหรือ
 ผู้ถือหุ้นเป็นหนี้ได้อยู่ได้ กรณีเรื่องนี้ว่ากล่าวกันให้บริษัทผู้ต้องรับผิดชอบในเงินวงศาล เมื่อบริษัท
 รับไม้ของกลางไปและได้ว่ากล่าวกันก่อนเลิกบริษัท ฉะนั้น ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและ
 พินัยคดี มาตรา 1249 ประกอบมาตรา 1272 คู่กรณีคงว่ากล่าวคดีต่อกันมาได้ และทนาย
 ของบริษัทผู้ร้องคงมีอำนาจดำเนินคดีต่อมาตามที่ได้รับแต่งตั้งไว้

คำพิพากษาฎีกาที่ 809/2518 กรมสรรพากร โจทก์
 หน้า 725 บริษัทสหวิศกรไทย จำกัด กับพวก จำเลย
 การชำระบัญชีบริษัทจำกัดสิ้นสุดเมื่อจดทะเบียน ตราใบได้ที่ยังไม่ได้จดทะเบียน
 อายุความ 2 ปี ตามมาตรา 1272 ยังไม่เริ่มนับ

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 428/2522 นางประไพ วิริยะพันธุ์ โจทก์
 นายสงวน เกาะสุวรรณ จำเลย

เดิมโจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยทำสัญญาจะขายที่ดินให้แก่โจทก์ครึ่งแปลงและ
 จำเลยได้รับเงินไปเรียบร้อยแล้วในวันทำสัญญา ครั้นเมื่อจำเลยยื่นคำให้การแล้ว โจทก์ขอแก้ไข

คำฟ้องเดิมโดยเพิ่มเติมข้อความว่าโดยจำเลยตกลงให้โจทก์นำเงินไปชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์ที่บริษัท ข. ค้างชำระบริษัท ว. และโจทก์ได้ชำระเงินให้แก่บริษัท ว. เรียบร้อยแล้ว จึงถือว่าจำเลยได้รับเงินจำนวนดังกล่าวไปจากโจทก์เรียบร้อยแล้วในวันทำสัญญา ข้อความที่โจทก์แก้ไขเพิ่มเติมนี้เป็นแต่เพียงอธิบายข้อความที่กล่าวไว้ว่าจำเลยได้รับเงินจากโจทก์แล้วในวันทำสัญญานั้น โจทก์จำเลยตกลงกันให้ถือเอาการที่โจทก์นำเงินไปชำระหนี้ซึ่งบริษัท ข. ของจำเลยติดค้างอยู่กับบริษัท ว. ของโจทก์เป็นการชำระราคาที่ดินที่จำเลยทำสัญญาจะขายให้แก่โจทก์นั่นเอง แม้จะเป็นการกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นจากคำฟ้องเดิมและกล่าวพาดพิงไปถึงบริษัทของจำเลยซึ่งเป็นนิติบุคคลต่างหากจากตัวจำเลย โจทก์มีสิทธิทำได้

โจทก์ไม่ได้ฟ้องเรียกเงินค่ารถยนต์ที่ค้างชำระ ข้อที่ว่าบริษัทของจำเลยค้างชำระราคารถยนต์อยู่เท่าใด จึงเป็นรายละเอียดซึ่งไม่จำเป็นต้องกล่าวมาในฟ้อง

สัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยเป็นสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินซึ่งกำหนดไว้ว่า จำเลยจะไปจดทะเบียนให้โจทก์เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมภายใน 1 ปี เพียงแต่มีข้อตกลงกันเป็นพิเศษยอมให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำที่ดินที่จะซื้อขายกันนี้ไปขายให้แก่บุคคลภายนอกได้ โดยจะต้องนำเงินที่ขายได้มาแบ่งกันคนละครึ่งเท่านั้น การมีข้อตกลงเป็นพิเศษเพียงเท่านี้หาทำให้สัญญาจะซื้อจะขายที่ดินกลายเป็นสัญญาหุ้นส่วนไปไม่ และกฎหมายมิได้กำหนดอายุความสำหรับการเรียกร้องให้แบ่งเงินตามข้อตกลงดังกล่าว จึงมีอายุความสิบปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 134/2524
หน้า 130

นายเอกมัย อุดมสุรบัญญาฯ
กรมสรรพากร กับพวก

โจทก์
จำเลย

หมายเรียกได้สวนกับให้ส่งเอกสารตามประมวลรัษฎากร มาตรา 19 ไม่ต้องแสดงเหตุอันควรเชื่อว่าแบบรายการที่ยื่นไม่ถูกต้อง จะเทียบกับการออกหมายจับหมายค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้

บัญชีของโจทก์มิได้หาย โจทก์หลีกเลี่ยงไม่นำบัญชีไปแสดงตามหมายเรียกเจ้าพนักงานมีอำนาจประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 71 (1)

มูลหนี้ค่าภาษีอากรสำหรับระยะเวลาบัญชี พ.ศ. 2517 เกิดก่อนเลิกบริษัท เจ้าหน้าที่ประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากผู้ชำระบัญชีภายใน 2 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1272 ได้

อัยการจังหวัดผู้ช่วยเจ้าประมุขเป็นกรรมการพิจารณาอุทธรณ์การประเมินแทน
อัยการจังหวัด ไม่จำเป็นต้องมีใบมอบอำนาจ เพราะกฎหมายบัญญัติว่าอัยการจังหวัดหรือผู้แทน

หมายเหตุ มาตรา 1273 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

ลักษณะ 23

สมาคม

มาตรา 1274

คำพิพากษาฎีกาที่ 2122/2514
หน้า 1903

สมาคมสำนักวัดแก้วเจริญ
นายพินิจ นาคะหนู กับพวก

โจทก์
จำเลย

เมื่อจำเลยได้กู้เงินของสมาคมโจทก์ไปจำเลยก็มีหน้าที่ต้องใช้จ่ายเงินคืนแก่สมาคมโจทก์
จำเลยจะได้แย้งว่าสมาคมโจทก์ไม่มีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้เงิน ไม่มีอำนาจฟ้องนั้นไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 57/2516
หน้า 80

นายซีเล็ก แซ่จิ๋ว
สมาคมชาวจีนไหหลำแห่งภาคใต้

โจทก์
จำเลย

โจทก์ฟ้องเรียกร้องตามสิทธิของโจทก์ในฐานะสมาชิกสมาคมจำเลย ไม่ได้ฟ้อง
ขอให้เพิกถอนมติของสมาคมจำเลย จึงไม่ต้องฟ้องคดีภายใน 1 เดือน ตามมาตรา 1291
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1275

คำพิพากษาฎีกาที่ 47/2491
หน้า 60

นายเอสซี เสดราช
นายอายุรชิงห์

โจทก์
จำเลย

การให้เงินแก่สมาคมที่ตั้งขึ้นโดยมิได้จดทะเบียนตามกฎหมายนั้นไม่สมบูรณ์ เพราะมีแต่ผู้ให้โดยไม่มีบุคคลเป็นผู้รับ ผู้ให้จึงคงเป็นเจ้าของเงินนั้นอยู่

โจทก์ฟ้องว่า ได้มอบเงินให้จำเลยในฐานะนายกสมาคมเพื่อนำไปฝากคลัง ขอให้ศาลพิจารณาว่าโจทก์เป็นเจ้าของเงิน คู่ความรับกันว่า โจทก์ให้เงินแก่สมาคม ๆ นั้นมิได้จดทะเบียนประเด็นย่อมมีว่าการให้เงินแก่สมาคมที่มิได้จดทะเบียนเป็นการสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ศาลย่อมมีอำนาจตัดสินชี้ขาดประเด็นดังกล่าวได้

หมายเหตุ สมาคมที่มิได้จดทะเบียนย่อมไม่เป็นนิติบุคคลตามมาตรา 72 (5) - ผู้รวบรวม

คำพิพากษาฎีกาที่ 889/2508
หน้า 1337

นายชาญ มโนธรรม
สมาคมสงเคราะห์การศึกษาและวิชาชีพจำเลย

โจทก์
จำเลย

เมื่อข้อบังคับของสมาคมจำเลยระบุไว้ชัดเจนว่าต้องมีสมาชิกสามัญถึง 3 ใน 4 เข้าชื่อกันขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ จึงจะจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญได้ ฉะนั้น การที่สมาคมจำเลยจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญโดยมีสมาชิกสามัญเข้าชื่อกันร้องขอไม่ถึง 3 ใน 4 จึงเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับ โจทก์ซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมจำเลยย่อมมีสิทธิฟ้องร้องขอให้เพิกถอนมติในการประชุมใหญ่วิสามัญนั้นได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 285/2509
หน้า 29

เด็กหญิงเรณู วัฒนรุ่งเรือง
สมาคมฌาปนกิจวัดเขียนลาย

โจทก์
จำเลย

ข้อบังคับของสมาคมฌาปนกิจมีว่า ผู้สมัครเป็นสมาชิกของสมาคมต้องมีสุขภาพสมบูรณ์ โดยมิได้รับรองแพทย์และต้องไปให้กรรมการของสมาคมพิจารณาด้วยตนเอง และผู้สมัครต้องยื่นหนังสือแสดงความจำนงด้วยตนเอง แต่ใช้ชื่อของอีกคนหนึ่งสมัคร ดังนี้ จึงถือไม่ได้ว่า ผู้ที่มีชื่อตามใบสมัครเป็นสมาชิกของสมาคมฌาปนกิจนั้นโดยชอบ สมาคมไม่มี ความผูกพันที่จะจ่ายเงินให้แก่ผู้ที่ถูกระบุชื่อให้เป็นผู้รับเงินฌาปนกิจ

บรรดาสมาคมนอกจากจะต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1275 แล้ว การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมข้อบังคับใหม่นั้น มาตรา 1283 วรรคสอง ยังบังคับให้ส่งสำเนาข้อบังคับที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมใหม่สามฉบับไปจดทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ลงมติ ฉะนั้น แม้ข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่นั้นจะได้รับความยินยอมและได้รับอนุมัติถูกต้องตามข้อบังคับของสมาคม แต่เมื่อข้อบังคับดังกล่าวยังมีได้จดทะเบียนตามที่กฎหมายบังคับไว้ จึงยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีผลใช้บังคับแก่สมาคม

เมื่อจำเลยจัดใหม่การเลือกตั้งกรรมการฝ่ายอื่นข้อบังคับของสมาคมที่ได้จดทะเบียนไว้ โจทก์ซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมย่อมมีสิทธิฟ้องจำเลยให้เพิกถอนการเลือกตั้งกรรมการที่ฝ่ายอื่นข้อบังคับของสมาคมได้แม้จะมีได้คัดค้านไว้

หมายเหตุ มาตรา 1276 ถึงมาตรา 1282 ไม่ปรากฏเป็นคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1283

คำพิพากษาฎีกาที่ 532/2522

นายผลสุข สุเมธพงศ์

โจทก์

หน้า 528

สมาคมสมาชิกรัฐสภาแห่งประเทศไทยฯ จำเลย

บรรดาสมาคมนอกจากจะต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1275 แล้ว การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมข้อบังคับใหม่นั้น มาตรา 1283 วรรคสอง ยังบังคับให้ส่งสำเนาข้อบังคับที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมใหม่สามฉบับไปจดทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ลงมติ ฉะนั้น แม้ข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่นั้นจะได้รับความยินยอมและได้รับอนุมัติถูกต้องตามข้อบังคับของสมาคม แต่เมื่อข้อบังคับดังกล่าวยังมีได้จดทะเบียนตามที่กฎหมายบังคับไว้ จึงยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีผลใช้บังคับแก่สมาคม

เมื่อจำเลยจัดให้มีการเลือกตั้งกรรมการฝ่ายอื่นข้อบังคับของสมาคมที่ได้จดทะเบียนไว้ โจทก์ซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมย่อมมีสิทธิฟ้องจำเลยให้เพิกถอนการเลือกตั้งกรรมการที่ฝ่ายอื่นข้อบังคับของสมาคมได้แม้จะมีได้คัดค้านไว้

มาตรา 1284

คำพิพากษาฎีกาที่ 1478/2517

พันเอกประพิช สุทรบุตร กับพวก

โจทก์

หน้า 1060

หลวงสุทธิภาสณฤพณ์ กับพวก

จำเลย

การเปลี่ยนตัวกรรมการสมาคมโดยมิได้จดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนั้นค่อนนาย
ทะเบียนยอมไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย ต้องถือว่ากรรมการที่ได้จดทะเบียนไว้เดิม ยังเป็น
กรรมการโดยชอบด้วยกฎหมายตลอดมา

หมายเหตุ มาตรา 1285 ถึงมาตรา 1290 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1291

คำพิพากษาฎีกาที่ 57/2516

หน้า 80

นายซีเค็ก แซ่จิว

สมาคมจีนไหหลำแห่งภาคใต้

โจทก์

จำเลย

โจทก์ฟ้องเรียกร้องตามสิทธิของโจทก์ในฐานะสมาชิกของสมาคมจำเลย ไม่ได้ฟ้องขอให้เพิกถอนมติของสมาคมจำเลย จึงไม่ต้องฟ้องคดีภายในระยะเวลา 1 เดือน ตามมาตรา 1291 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คำพิพากษาฎีกาที่ 1287/2522

หน้า 826

นายสุทธิพงษ์ คุปต์กานต์

นายวสันต์ ชูสกุล กับพวก

โจทก์

จำเลย

สมาชิกร้องขอเพิกถอนมติของสมาคมที่ลงมติโดยฝ่าฝืนข้อบังคับ โดยทำเป็นคำร้องขออย่างคดีไม่มีข้อพิพาทได้ แต่เมื่อจำเลยเป็นกรรมการลงมติฝ้ายข้างมากฝ่าฝืนข้อบังคับโต้แย้งสิทธิของโจทก์ซึ่งเป็นสมาชิก จำเลยรับผิดชอบกิจการของสมาคม โจทก์ฟ้องจำเลยให้เพิกถอนมติได้ ไม่ต้องฟ้องสมาคม โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยเพิกถอนมติ ศาลพิพากษาให้เพิกถอนมติโดยไม่ต้องให้จำเลยเพิกถอนได้ ไม่เกินคำขอ

มาตรา 1292

คำพิพากษาฎีกาที่ 585/2522

พนักงานอัยการ จังหวัดสงขลา

ผู้ร้อง

นางสิวภรณ์ วีระนภากุล กับพวก

ผู้คัดค้าน

เมื่อศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์มีคำสั่งและคำพิพากษาให้เลิกสมาคมและตั้งผู้ชำระบัญชีตามคำร้องของผู้ร้องไปแล้ว ผู้คัดค้านจะฎีกาคัดค้านว่าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีต่างก็ถูกย้ายไปรับตำแหน่งใหม่และมีบุคคลอื่นย้ายมาแทนในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น โดยไม่ปรากฏตามหลักฐานที่ผู้ร้องและผู้คัดค้านนำสืบในสำนวนหาได้ไม่
